

Welzijn varkens

Inspectieresultaten 2020

De NVWA voert jaarlijks inspecties uit om de huisvesting en verzorging van varkens te controleren. In deze factsheet staan de inspectieresultaten van 2020.

Inspecteurs van de NVWA controleren het welzijn van varkens op basis van de voorschriften uit de Wet dieren en het Besluit houders van dieren. Hierin staan de regels voor het houden, huisvesten en verzorgen van varkens.

NVWA inspectie van het welzijn van varkens

Bij een inspectie op een varkenshouderij let de inspecteur van de NVWA op diverse zaken. Hebben de dieren voldoende ruimte? Worden zieke of gewonde dieren goed verzorgd? Is er voldoende hokverrijking voor de varkens om te onderzoeken en mee te spelen? Is er permanent water beschikbaar? En voldoen de roostervloeren aan de voorschriften? De inspecteur van de NVWA controleert of de huisvesting en de verzorging van de varkens voldoet aan de regels van het Besluit houders van dieren.

Inspecties in 2020

In 2020 zijn in totaal 116 inspecties naar het welzijn van varkens uitgevoerd. Het betrof 67 inspecties en 49 herinspecties. Bij 62 van de 67 inspecties is het welzijn van varkens op varkenshouderijbedrijven gecontroleerd. Bij de overige 5 inspecties ging het om hobbymatig gehouden varkens. De resultaten van de inspecties van 62 varkenshouderijbedrijven staan in tabel 1.

In verband met COVID-19 zijn de inspecties in 2020 kort van tevoren aangekondigd aan de varkenshouders. Dit was nodig om te bepalen of de inspectie binnen de geldende maatregelen kon worden uitgevoerd. Er zijn in 2020 minder inspecties uitgevoerd dan vooraf gepland als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19.

Tabel 1: Inspectieresultaten varkenshouderijbedrijven (per UBN) in 2020

inspecties in 2020	aantal	akkoord	niet akkoord
Project 2020	26	14	12
Meldingen	23	13	10
Eigen initiatief	13	2	11
Totaal	62	29	33

Inspectieresultaten

In 2020 zijn 29 varkenshouderijbedrijven aselect gecontroleerd en 33 bedrijven select. Het aantal inspecties bij aselect gecontroleerde bedrijven is te laag om een goed algemeen beeld te kunnen geven van de naleving van de voorschriften door de varkenssector. Het aantal inspecties is laag als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19.

Van 62 inspecties naar de voorschriften voor het houden en huisvesten van varkens op varkenshouderijbedrijven zijn de resultaten vastgelegd. Hieronder vallen ook 4 meldingen die telefonisch zijn afgehandeld vanwege de maatregelen rondom COVID-19. Een deel van de bedrijven die in 2020 zijn gecontroleerd, is aselect gekozen. Deze inspecties zijn uitgevoerd binnen een project met als doel om een beeld te krijgen van de naleving van de voorschriften. In 2020 zijn 26 inspecties binnen dit project uitgevoerd. Er zijn ook 3 inspecties aselect uitgevoerd op initiatief van de inspecteur waarvoor adressen zijn gebruikt van een vergelijkbaar project uit 2019. De overige bedrijven zijn selectief gecontroleerd, bijvoorbeeld naar aanleiding van een melding of op eigen initiatief van de inspecteur.

In onderstaande tabel 2 staan de meest voorkomende overtredingen bij varkenshouderijbedrijven, verdeeld naar aselect en select gecontroleerde bedrijven. De meest voorkomende overtreding betreft de hokverrijking. Dit was 19 maal niet in orde. Ook het verstrekken van nestmateriaal aan zeugen en gelten en het beperken van agressie in groepen varkens door stro of ander materiaal te verstrekken, blijven punten van aandacht.

Tabel 2: Meest voorkomende overtredingen bij 62 varkenshouderijbedrijven in 2020

Overtreden voorschriften	aselect (29)	select (33)	totaal
Hokverrijking	10	9	19
Zeugen en gelten beschikken in de laatste week voor het werpen over voldoende en adequaat nestmateriaal	4	3	7
Niet akkoord na beoordelen of het mengmeststelsel het verstrekken van nestmateriaal toelaat	1	2	3
Beperken agressie door verstrekken stro of ander materiaal	1	5	6
Passende wijze verzorgen van varkens die ziek of gewond zijn	0	6	6
Lichtintensiteit minimaal 40 lux	5	1	6
Permanent beschikking over voldoende vers water	3	3	6
Dicht vloerdeel is voorzien van strooisel bij huisvesting beren	4	1	5

Inspectieresultaten hokverrijking

In 2020 hebben inspecteurs van de NVWA beoordeeld of de hokverrijking voor de varkens in orde was. Goede hokverrijking is belangrijk voor het welzijn van het varken, omdat het ervoor zorgt dat het varken zijn soorteigen gedrag kan uitoefenen. Daarnaast is het verstrekken van voldoende hokverrijking één van de beheersmaatregelen om het risico op staartbijten te voorkomen.

Europese regels schrijven voor dat varkens permanent moeten kunnen beschikken over voldoende materiaal om te onderzoeken en mee te spelen. De Europese Commissie heeft de eisen waar dit hokverrijkingmateriaal aan moet voldoen verder uitgewerkt. In de brochure Hokverrijking staan deze voorschriften voor hokverrijkingmaterialen beschreven. Tijdens inspecties let de inspecteur van de NVWA erop of het materiaal voldoet aan alle 9 eigenschappen die door de Europese Commissie zijn aanbevolen. Het materiaal moet veilig zijn. Ook moet het materiaal de volgende eigenschappen hebben: eetbaar, kauwbaar, wroetbaar en afbreekbaar. Daarbij moet het materiaal

vernieuwend, bereikbaar, beschikbaar en schoon zijn. In de brochure Hokverrijking worden deze eisen verder uitgelegd.

Brochure Hokverrijking

De brochure Hokverrijking uit 2018 van Wageningen Universiteit & Research geeft antwoord op vragen als: Welke eigenschappen moet het aangeboden materiaal hebben om effectief te zijn als verrijking? Hoe moet het hokverrijkingsmateriaal aangeboden worden aan de varkens? Wanneer komt de gebruikte hokverrijking voldoende tegemoet aan de behoefte van het varken? Wat is een effectieve hokverrijking die past bij mijn bedrijfsvoering? Hoe voldoe ik aan de wettelijke norm? Ook staat in de brochure beschreven welke voordelen het aanbieden van hokverrijking heeft.

In 2020 is het verstrekken van hokverrijkingsmateriaal beoordeeld op 58 van de 62 gecontroleerde varkenshouderijbedrijven. Op 39 bedrijven was de hokverrijking akkoord, op 19 bedrijven was de hokverrijking niet akkoord. Bij 4 inspecties is dit onderdeel niet gecontroleerd. Het betrof 2 meldingen en 2 inspecties bij 1 bedrijf dat onder verscherpt toezicht staat.

Op de 19 bedrijven waar de hokverrijking niet akkoord was, werd voornamelijk geconstateerd dat het aanwezige materiaal niet wroetbaar, eetbaar of afbreekbaar was. Ook de eigenschappen vernieuwend en beschikbaar ontbraken diverse malen. Er zijn 13 rapporten van bevindingen, 3 processen-verbaal en 5 schriftelijke waarschuwingen opgemaakt. In totaal zijn dit 21 rapporten, omdat bij 2 inspecties 2 rapportages zijn opgemaakt.

Resultaten meldingen hobbymatig gehouden varkens

Bij 5 van de 67 inspecties is het welzijn van hobbymatig gehouden varkens gecontroleerd. Van deze 5 inspecties waren 4 akkoord, 1 inspectie is afgedaan als niet akkoord. Deze inspectie is afgedaan met een schriftelijke waarschuwing met herstelmaatregelen. De overtreding betrof niet de welzijnsregels voor varkens, maar de voorschriften van het merken en registreren van 2 hobbyvarkens.

Interventies

Als een inspectie niet akkoord is, wordt er door de inspecteur gehandhaafd. De inspecteur kan een schriftelijke waarschuwing, een rapport van bevindingen of een proces-verbaal opmaken. Een rapport van bevindingen kan resulteren in een bestuurlijke boete. Een proces-verbaal wordt ingediend bij het Openbaar Ministerie, waarna de zaak strafrechtelijk kan worden afgedaan.

Een bestuurlijke boete of proces-verbaal kunnen beiden gecombineerd worden met een herstelmaatregel, zoals een last onder dwangsom. Het totaal aantal opgemaakte interventies kan daarom hoger liggen dan het aantal niet akkoord inspecties. In tabel 3 staan de interventies bij de 33 varkensbedrijven waar een overtreding is vastgesteld.

Tabel 3: Interventies varkenshouderijbedrijven in 2020

maatregel	aantal
Proces verbaal (strafrechtelijke maatregel)	5
Rapport van bevindingen (RvB)	2
Rapport van bevindingen (bestuurlijke maatregel)	6
Rapport van bevindingen (bestuurlijke boete)	13
Schriftelijke waarschuwing (eventueel met herstelmaatregel)	11
Totaal	37

Inspectieresultaten herinspecties

In 2020 zijn 49 herinspecties uitgevoerd. Bij 38 herinspecties was wel aan de voorschriften voldaan, 11 herinspecties waren niet akkoord. De 11 herinspecties die niet akkoord waren, zijn uitgevoerd bij 6 verschillende houders. In tabel 4 staan de inspectieresultaten van de herinspecties in 2020.

Tabel 4: Inspectieresultaten herinspecties in 2020

herinspecties	aantal	RvB bestuurlijke boete	RvB bestuurlijke maatregel	proces-verbaal
Akkoord	38			
Niet akkoord	11	2	10	4
Totaal	49	2	10	4

Conclusie

In 2020 zijn in totaal 116 inspecties van het welzijn van varkens uitgevoerd. Het betrof 67 inspecties en 49 herinspecties. De gecontroleerde bedrijven zijn aselekt gekozen of selectief gecontroleerd na een melding of op eigen initiatief van de inspecteur. In totaal zijn 62 varkenshouderijbedrijven gecontroleerd, waarbij op 33 bedrijven een overtreding van de voorschriften is vastgesteld. Het niet of niet voldoende verstrekken van hokverrijkmateriaal was de meest voorkomende overtreding, dit was 19 maal niet in orde.

Hokverrijking voor alle varkens en nestmateriaal voor zeugen en gelten blijven ook in 2021 belangrijke aandachtspunten voor de NVWA bij de inspecties op varkensbedrijven.